

Pionieris

PIEKTDIEN, 1988. GADA 14. OKTOBRI

83—84
(3781/3782)Iznāk kopš 1946. gada
9. maijaLATVIJAS ĶIJS CK UN VISSAVIENĪBAS V. I. LENINA PIONIERU ORGANIZACIJAS
REPUBLIKAS PADOMES LAIKRĀKSSTS
Numurs maksā 2 kap.

**Mēs negribam
neko citu kā
vien dzīvot
un būt
saimnieki savā
mazajā, savā
vienīgajā Tēvzemē.**

Dainis Īvāns



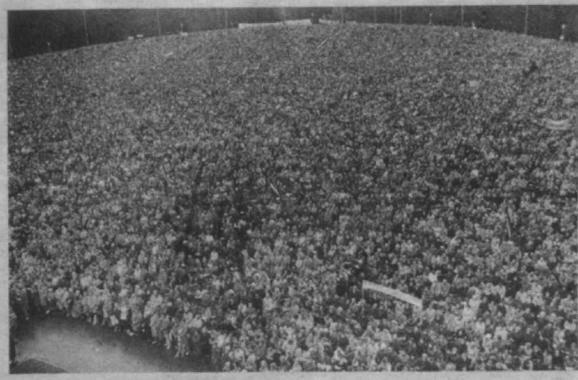
* Te, Mežaparkā, Dainis Īvāns vēl ir tikaši populārs žurnālists. 9. oktobra vakarā viņš kļuva par LTF Domes priekšsēdētāju.



* LTF dibināšanas kongress. Statūti, programma, Dome jau ir. LTF saņem negaidītu, svētu dāvanu — Ludolfa Liberīa gleznoto Raiņa portretu.



* 9. oktobra rītā Doma baznīcā notika aizhvēgums par Tautas Fronti un Latvijas nākotni.



* Mežaparks, 7. oktobris. Tautas manifestācija «Par tāsisku valsti Latviju». 100 000! 120 000! Šķita — atmākusi visa Latvija... A. Krieviņš foto

* Ar šādu lozingu Lielajā estrādē ieradās sportisti.

PA ATJAUNOTNES CELU

Iepriekšēja nedēļa viens no svarīgākajiem notikumiem mūsu republikas dzīvē bija Latvijas PSR vienpadsmīta sasaņuma Augstākās Padomes devītā sesija. Par tās norisi un pieņemtajiem lēmumiem plāsti stāstīts republikas prezē, taču «Pioniera» lastāju zināšanai gribam atgādināt pašus galvenos. Sesija levlēja Anatolijs Gorbunov par Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidiju priekšsēdētāju, Vilni Edvīnu Bresi — par Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētāju, vienlaikus atbrivojot no šī amatā Juriju Rubeni sakārā ar viņa aiziešanu pensija.

Svarīgi atzīmēt, ka šajā seījā, atskirībā no visām iepriekšējām, gan izvirzīto priekšlikumu apspršešana, gan lēmumu pieņemšana noritēja daudz lielāka atklātumā un demokrātisma atmosfērā. Gan deputātu izteikšajos viedokļos, gan lēmumu pieņemšanā līdzās vārdipam «par» jo bieži izskanēja arī «pret». Sāds viedokļu pluralisms īpaši spīgti bija sakausāms debatēs par biedra O. Misurkina nolasito referātu «Par republikas Tautas deputātu padomju, ministriju, resoru un rāpniecības uzņēmumu darbu agrorūpnieciskā kompleksa ma-



teriālā tehniskās bāzes attīstības un lauku sociālās pārvēdošanas paastrināšanā».

Laiķa prasība, lai zemnieks laukos patēsām kļūtu par zemes saimnieku, vēl objektīvi nav nodrošināta. Savā referātā šo domu spīgti argumen-

tēja deputāts J. Bonāts. Viņš teica: «Par to, kā tiek realizēti stipri novēlotais lēmums par prioritāti, es aicgorūpnieciskā kompleksa komisijas deputātu vārdā un uzdevumā gribu izteikt dzījas bažas un patiesas rūpes, jo galvenajos

darbības virzienos manāmu rezultātu diemžēl nav. Vēl vairāk. Šī prioritāte nav saskatāma arī tautas apspriešanai nodotajā republikas ekonomiskās un sociālās attīstības koncepcijā. Pašlaik līdzvarotā mērķprogramma ar



PADOMĀSIM KOPIGI!

PAR SPĪTI TRIM PARĀDIEM

Vārds Rīgas 3. vidusskolas vecākajai plonterei vadītājai ANTRAI KIRSONEI

«Ja man jāstāsta par savām problēmām, tad es teikšu — esam parāda bēriņi. Mēs, komjaunieši, mēs — viņu vadītāji un visi pleaugušie kopumā.

Skolotāji mums skolās jau ir joti aizņemti. Viņiem jāpādara daudz — gan jaēmāca viss programma paredezētās, gan kārtība klases un kabinētos jānodrošina. Bieži skolotājam vienīgāk strādāt, ja skolēni no viņa baldas. Tad gan mācībās viņi ir čaklāki, gan uzvedībā labāki. Taču mums, plonteri vadītājiem, tik stingriem nevajadzētu būt. Mums jāprot panākt, lai plonteri mums uzticīs. Es to varētu, ja gada laikā man ar katu iznāktu tuvāk iepazīties. Bet tā jau nav. Mums ir liela skola un labi, ja es varu iepazīt savu vārības padomi.

Tas ir pirmsais parāds.

Mūsu bēri ir joti noslogoti. Sešas, septīnas stundas un tad vēl mēingājumi, treniņi. Bieži vien jāskatās, ka viņi uz vienības saņaks mēmām nāk nogurūšās acīm. Val tiešām mēs, pleaugušie, nevarētu kaut kā sainīnāt viņu stundas?

Tas ir otrs parāds.

Mums vienībā ir daudz sabiedrisko plēnkumā. Bet cik tad īstī ir aktivisti, kas tiešām strādā ar kuri patiešām ir vajadzīgi? Vienības padome jau reiz nolēmā — nevajag, neuzdosīt neviens pilnīgi liekus plēnkumus. Tāču no plonteri nama vai pils atkal zvana: mums ir aktīva apmācības, atsūtīt mums tāda un tāda plēnkuma pilnības. Un gribi val negribi



J. Kursīša foto

— kāds jāsūta. Lai gan bieži plonteru nama metodīki pat īsti nevar pateikt, kas tam vāl citam plonterim patiesīs jādāra.

Tas, ka neesam vēl tikuši vajā no šāda formālisma, ir mūsu trešais parāds.

Paši saprotat — ne viss, lai dzēstu šos parādus, ir atkarīgs no manis vai skolas direktorei. Daudz jāmaiņa mūsu sabledrībā un skola vispār. Jāceļ jaunas skolas. Jāizveldo jaunas mācību programmas, lai skolēni liekī ne tērētu laiku, mācoties to, kas viņiem varbūt pat dzīvē nekad nebūs vajadzīgs.

Pionieri organizācijai ir vajadzīga jauna darba programma, lai varētu atrast savu vietu tiešām reālajā dzīvē. Bet arī pati plonteri vienība te var kaut ko darīt.

Es domāju, ka mums vajadzētu valīrāk feklasītīties plon-

teri, izzināt viņu vēlmes. Pionieri daudz vēlas zināt. Viņus interesē viss, kas notiek apkārt. Sogad vienības padomē aktīvi pārrunājām šīs vasaras politiskos notikumus. Pionieri vēlas iestāties ar mūsu republikā ūzībā populāriem cilvēkiem. Viņi grib pāsādoti.

Aicinātu, lai jaunu talantu pēcpusdienu viņi sarīkoja pagājušā jāgādā, atceros interesants Jaungada sarīkojums, kuros viens otvars rādīja, kā dažādas tautas sagalda Jauno gadu. Triju paaudžu vakaru, kurā pionieri uzaude veterāniem daudz interesantu jaunajumu. Cеру, ka būs interesants sāgātās sākumā.

Tātad — mums ir ko darīt. Par spīti šiem trim parādiem. Sodien taču citas ieņemējās nav!

A. KIRSONI uzsklausīja
V. PURENS

KOMJAUONATNES DZĪVES HRONIKA

Vai tu zini, ka...

* Jaunatne aktīvi iesaistījās revolūcijās kustībās pāsātos pirmsākumos, kā arī pārveidojās demonstrācijās. Kad 1917. gada februārī tika qāsts carisms, arī te lieja loma bija jaunajiem strādniekiem. Viņi pēc boļševīku partijas ierosinājumā jau šī paša gada aprīlī un maijā dažādās Krievijas pilsetās veidoja savas organizācijas. Tās bija loti dažādas — skolēnu komitejas, jaunatnes sociālistiskās saviņības, ekonomiskā jaunatnes

* Pirmais komjaunatnes kongress, kurā piedalījās Lenīns, bija III. Lenīna teikta runa, kura vēlāk ieguva nosaukumu «Jaunatnes savienību uzdevumi», kļuva par noeficīlu komjaunatnes darbības programmu, un tā savu programmatisku nozīmītāvā zaudējusi vēl līdz šim.

* Pilsōnu kara gados komjaunatnes kļuva par vienu no zīmīgākajiem kaujas spēkiem jaunās padomju Krieviju. 1919. gada 10. maijā KKJS Centrālā Komiteja izziņoja pirmo Viskrievijas jauniešu mobilizāciju Austrumu frontē. Uz armiju tika nolemts norikot vienu pēc dzīļu komjauniešu — mīri frontē devās vairāk. Pārī vairāk parādījās, ka pie komjaunatnes vārības komitejas durvīm parādījās uzraksts: «Rajona komiteja slēgtā, visi aizgāja uz fronte. 1928. GADA PĀR KAUVAS NOPELŅUMI PILSONSKA FRONTE KOMJAUONATNE SAVEMA SAVU PIRMO APBALVO JUMU — SARKĀNA KAROGA ORDENI.

* 1924. gada janvārī vienības padomju vārti izplātīja bēdīgu ziņu — miris Lenīns. Leģendās dzīlē sanāca komjaunatnes CK ārkārtējais plānumis, kurā nolema no šī brīža komjaunatni saukt Lenīna vārdā. Vissavienības padomju kongress sērū sēdē komjaunatnes parādījās uzraksts: «Rajona komiteja slēgtā, visi aizgāja uz fronte. 1928. GADA PĀR KAUVAS NOPELŅUMI PILSONSKA FRONTE KOMJAUONATNE SAVEMA SAVU PIRMO APBALVO JUMU — SARKĀNA KAROGA ORDENI.

* Sociālisma pamatu celšanas gados komjaunatne kļuva par vienu no aktivitākajiem orīš darba veicējiem. Daudzu orīšu otrajā pusē iestāsi strauji izplātīja triebenībrīgāžu kustību. Viens no pirmajām 1928. gada orīšu stacijām Maskavas — Kazanu dzelzceļa stacijā. To vadīja K. Nekrasovs. 1928. gada 20. oktobrī komjaunatnes dzīmīšanas dienā uzskaitētās tādēļ, ka šajā dienā tika atlaiži Krievijas Komunistiskās jaunatnes Savienības kongress, kongress piedalījās 195 delegāti.



savienība, jauno strādnieku savienība, jaunesīsaucamo savienību un citas.

* Lielā Oktobra sociālistiskā revolūcijas laikā Petrogradā ar ieročiem rokās cīņās apmēram 20 tūkstoši jauno strādnieku. Viņi vidi arī vēlākais rakstnieks V. Višnevskis, vēlākais PSRS un Padomju Savienības maršals M. Zalmanovs.

* 29. oktobrī komjaunatnes dzīmīšanas dienā uzskaitētās tādēļ, ka šajā dienā tika atlaiži Krievijas Komunistiskās jaunatnes Savienības kongress, kongress piedalījās 195 delegāti.



LATVIJAS TAUTAS FRONTE
DIBINĀŠANAS KONGRESS
8.-9. x, 1988

Par to, kāpēc radusies vajadzība pēc Latvijas Tautas frontes, kāda tās jēga, mūsu avīzē jau rakstīja Jānis Baltvilkis.

◆ Tagad LTF nodibināta. Tās dibināšanas kongressā, kurā piedalījās 1140 deputāti (katrs no viņiem pārstāvēja vismaz 60 cilvēkus — savu grupu), tika pieņemti visi nepieciešamie dokumenti: Statūti, Pro gramma, 15 rezolūcijas. Deputāti ievēlēja savu domi (100 cilvēku) un Domēs prēķssēdētāju — Dalīnu Ivānu.

Dokumentos sīki aprakstīti visi LTF darbības principi. Tur mums būs viela vēl daudzām sarunām, rakstiem, skaidrojumiem. Sodien isi par galveno.

◆ LTF nav izveidojis neviens «no augšas». Vienkārši mūsu tauta beidzot modusē no pakļāvības un vienaldzības melega, sajutusi savu spēku un grib pati lemt savu likteni.

◆ Ko LTF grib panākt? LTF atbalsta pārbūves ideju un par savas darbības mērķi uzskata patiesas tautvaldības un demokrātiskas, tiesiskas valsts izveidošanu, Latvijas ekonomikas un kultūras uzplakumumu, nacionālo problēmu no-regulēšanu.

◆ Kas ir tiesiska valsts? Tā ir valsts, kurā visi jautājumi tiek izlemti saskaņā ar likumiem, un cilvēki, kuri rokās ir vara, nevar patvēlēt uzspieš tautai savu gribu. Turklāt tēli jābūt likumiem, kas pieņemti demokrātiskā celā, piāsi apspriežot tos tautā. Tādā valsts aizsargā savus pilsonus.

◆ Patiesa tautvaldība būs tad, kad visi deputāti, ko ievēlē vietējās padomes un Augstakājā Padome, paudis tautas domas un aizstāvēs savu vēlētāju intereses. LTF centies panākt, lai tieši tādi cilvēki vēlēšanās tiktu ievēlēti.

◆ Lai Latvijas ekonomika izvejetos no tagadējās krizes, jānodrošina Latvijai saimnieciska pāstāvība: nekādi Vissvavienības resori, kuri nerēķinās ar mūsu interesiem, nedrīkst noteikt ne rāzošanas uzdevumus, ne saņātās produkcijas sadali, ne to, ko būvēt un attīstīt. Tā kā ekonomikas pārīveles iestājama tikai vienlaikus ar politiskās sistēmas reformu, LTF prasa atgriešanos pie Leņina izstrādātajiem federatīvās valsts principiem: PSRS jābūt vienotai aizsardzībai un diplomātijai, bet visās citās sfērās katrai republikai jābūt pilnīgi suverēnai. Jāizveido likums, kurš nosaka, kas var būt par Latvijas PSR pilsoni. Latvijas rūpniecība jābalstīs uz vietējā darbaspēka un iezījievju lietderīgu izmantošanu, jāatlītā tās nozares, kurās galvenā ioma zinātnes saimniegumiem, nevis tālu vejamā iezījielam un nekvalificētam darbam. Bet prioritāte (priekšroka) mūsu tautas saimniecībā jā dod lauksaimniecībai, lai Latvijas iedzīvotajai oītai labi apgādātari ar pārtiku. Jājauj cilvēkiem saimniekot dažādi, arī individuāli (fermeru saimniecības vienītas). Valsts pēskirto, vecāku iekopto zemi bērni varētu mantot un kopīt tālāk. Jārūpējas par to, lai laukos būtu labāki dzīves apstākļi.

◆ Jebkurā tautas saimniecības jomā jārēķinās ar dabas aizsardzības prasībām, lai mēs paši neizmīcinātu savu dzīves vidi. Tad visam pārējam vairs nebūs nekādas jegas.

◆ Kultūrā LTF par pamatprincipu uzskata ieletību pret politisko, māksliniecisko, reliģisko uzskatu, nacionālo ierazu un tradīciju daudzveidību. Vajag cienīt un atbalstīt visu tautību kultūras dzīvi Latvija, un vienlaikus aizstāvēt latviesu nācijas valodu, kulturu un tradīcijas, jo Latvija ir vienīga vieta pasaulei, kur tās pastāv un attīstās.

◆ Runājot par izglītību, LTF uzsver, pirmkārt, to, ka skolojā jāvēro savdabīgas personības, nevis vienādi, piešķiri cilvēciņi, un te lieša nozīme ir humanitārajiem priekšmetiem. Otrkārt, vajadzīgas savas, tiesi Latvijas bērniem domātas mācību programmas. LTF neatrist jauktos bērnu dārzus un skolas un uzskata, ka nav pareizi iegāt bērniem iepazīties ar tūcības mācību, ja viņi pasī to velas, un iesaīna samazināt skolu militāro apmācību.

◆ Nacionālais jautājums ir pirmkārt jautājums par latviešu nācijas glābšanu no bojā ejas, jo jau tagad latvieši kļūst par minoritāti (mazākumnu) savā tezīzē. LTF prasa izveigt imigrāciju (cilvēku ielāpšanu no citām republikām), kā arī nostiprināt latviešu valodu kā valsts valodu. Nacionālajātumā otra puise ir rūpes par citām Latvijā dzīvojošajām tautībām (piemēram, par to, lai visi bēri varētu izglītoties savu dzīmījuma valodā), jebkādu nacionālo konfliktu novēršanu. LTF aicina visus Latvijas iedzīvotajus turēties kopā un, kā Rainis teicis, karot visiem kopā pret tumsu, nevis savā starpā.

◆ Vai skolēni arī var piedalīties Tautas frontē? Statūtos telkts, ka jaunieši līdz 16 gadu vecumam var līdzdarboties visos LTF pasākumos bez lēmēju balsītiešībām. Ir skolas, kurās atbalsta grupas jau nodibinātas, un skolēnu pārstāvji pat veidoja savu «frakciju» kongressu. Par to mēs vēl pastāstīsim sīkāk. Katrā ziņā, ja skola grupas nav, Statūti paredz arī atbalstītājus, kuriem nav obligāti jābūt kādā grupā, bet kuri LTF rikotajos pasākumos var piedalīties.

Tikai nevajag to darīt tāpēc, ka visi... LTF — tas nozīmē: pa istam. Ar pārliecību Savas Tēvzemes vārda.

◆ LTF vēlo cilvēkus, kuri atzīst visspārīgības vērtības: cilvēka tiesības uz personisko brīvību, savstarpēju iecietību, cilvēka cienu, sirdsapziņu, goda un talsnīguma jūtas, līdzītību un žēlsītību. Un it īpaši darba tikumā — jo labi padarīts darbs ir galvenais laba nesejās sabiedrībā.

◆ Pats kongress bija lielisks plēmērs Istanā atlātumam. Visa tā gaita tika raidīta radio un televīzija. Te varēja mācīties, kā iestānt demokrātiju: pieļaut plānu uzskatu daudzveidību, apspriesties (tas nav nekas, ka brīžiem šī apspriēšanā iznāk vētraīna, tā tam jābūt, ja cilvēkiem nav vienlaik, ko nolēmt), nonākt pie vienošanās, nobalsojot un pieņemt kopīgu lēmumu. Galvenais ir kopīgās mērķi, kuru vārda nu var kertīties pie darba.

Inese ZANDERE



DIVI DARBI

Kaķitis Mika gāja skolā. Skolā jau bija loti daudz kaķēni. Kaķitis Mika klausīja savus, kaķišu, skolotājus. Tad vienreiz skolotājs teica:

«Jums būs jādara tikai divi darbi. Jāsagāda barība ziemai un jāatbrīvo skola no ienaideņiem.» Tie ienaideņi bija peles. Lai neizēd ziemas barību!

Visi kaķēni mierigi un priečigī gāja vākt ziemai barību.

mažām meitēnēm un ziemēm

NO KONKURSA «SACERI STĀSTIŅU! VESTULEM

Kaķitis Mika gāja lēni. Viņš ieraudzīja mazu pelīti. Mika noķēra mazo pelīti un teica:

«Pasāk višām pelēm, lai atbrivo skolu! Ja tā nedarisi, tad jums draud briesmas.» Mazā pelīte pārbijusies aizskrēja un pavēstīja par briesmīgo ziņu, ko pateica kaķēns. Visas peles uzreiz skrēja no skolas laukā. Kad pārejē kaķēni un skolotāji uzzināja, kas izglābis skolu no ienaideņiem, tad kaķēns Mika saņēma daudz dāvanu un vecākais skolotājs teica: «Tā kā tu, Mika, viens pats izglābi skolu no ienaideņiem, tad tevi mēs atlāzam un tu varēsi dzīvot pie tēta un māmiņas.» Kaķēns Mika, padzīrdējis tādu vēsti, kļuva priečigs. Viņš saņēma savas dāvanas un skrēja pie tēta un māmiņas.

Tā kaķēns Mika izglābia skolu no ienaideņiem.

Regnārs KRIPA
no Kuldīgas

KAĶĒNS KLUVA GUDRS

Kaķēnam gribējās mācīties. Viņš aizgāja uz skolu, nosēdās uz kāpnum un gaidīja skolotāju.

Beidzās stundas. Skolotāja gāja pa kāpnum un redzēja: kaķitis sež un skatās uz viņu. Skolotāja satrūķas un jautāja: «Ko tev vajag no manis?» Kaķēns iesaucās: «Skolotāja, lūdzu, pamāciet mani! Es gribu kļūt gudrs!»

Skolotāja piekrita. Viņa vēl noteica: ja neklausīsi skolotāju, tad nevaresi mācīties. Kaķēns solījās mācīties un palocīja galvu. Tad kaķēns gāja uz klasi.

Skolotāja iedeva viņam grāmatu, burtnīcu un pildspalvu. Kaķēns mācījās teicami un labi, klausīja skolotāju. Kaķēns kļuva gudrs.

Svetlana STAHOVSKA
F. Sirotina Tilžas vidusskolas
3. klāse



E. Stalidzānes zīm.

MAZĀ KAĶĒNA PIRMAIS SEPTEMBRIS

Bija agrs pirmā septembra rīts. Arā pūta ziemelis. Mazais kaķēns piecēlās agri un nomazgājās. Viņš vēlreiz pārliecinājās, ka soma ir sakārtota. Apskatījis savu tumši zilo samta uzvalciņu, kaķēns to ātri uzgerā mugurā. Uzvilcis jaunās salmu zeķites un peļādas kurpes, kaķēns bija gatavs. Kad viņš iznāca āra, mazā kaķēna jaunais japānu pulkstenītis rādīja precizi 7.00. Kaķēns nodomāja:

«Līdz skolas sākumam vēl tālu, jāpastaiga pa parku.»

Kaķēns, iegājis dārzā, aizbrūnumi acis vien ielepta, jo jaunais mazais bērziņš, kurš vēl vakar bija ieterpies zajajā kamzoli, šodien jau bija uzvilcis zeltaino rudens mētelī. Kļava arī bija ieterpusies savā mētelī, kurš atgādināja Saulrietu.

Te mazais kaķēns atcerējās, ka jāpaskatās pulkstenī. Tas rādīja 7.55. Stundas sākās 8.00. Kaķēns sāka skriet uz skolu. Kad viņš tajā ienāca, stundas bija jau sākušās. Viņš nokavēja piecas minūtes. Ienācis klasē, kaķēns atvainojās un,

uzdāvinājis skolotājai lielu sārtu kļavas lapu, apsēdās brivajā solā. Pirms stundu viņš sēdēja klusēdams, jo bija loti nokauņējies, ka nokavējis. Otrajā kaķēns jau kļuva dzīvāks, starpbrīdi sāka dauzīties ar pārejīm skolēniem. Kad beidzās stundas, mazais kaķēns devās uz mājām. Viņš vēl apmēta mazu līkumī gar saldējuma kiosku.

Mājās kaķēns nonāca priečigs. Māmīna gan dusmojās, ka viņš bija paspējis nosmērēt samta uzvalciņu, ko viņa bija pirkusi no kooperatīva «Peļu ādas», bet kaķene jau nedusmojās ilgi. Viņa saprata, ka nozīmē palaist zēnu uz skolu!

Kaķēns gulēt aizgāja vēlu, jo gribējās noskatīties pirmā septembrī raidījumus.

Sapnīs viņam rādījās, kā viņš skolā dauzās ar citiem tādiem pāsiem bērniem kā viņš, tāpat redzēja dusmīgās un laipnās skolotājas un to, kā viņš saņem piecniekus.

Karīna KVEPA
Rīgas 50. vidusskolas 5. klasē

13. OKTOBRIS – RĪGAS ATBRĪVOŠANAS DIENA



Sauksim — Rīga!
Atkal — Rīga!
Atkal — visa
mana Rīga!

Tu no manis —
mana Rīga,
tu no manis
atka rīga!

Vasa rīga?
Zinkā rīga?
Izda rīga?
Iztu rīga?

Tu no manis —
izda rīga!
Tu no manis
iztu rīga!
(...)
Piede rīga?
Saka rīga?
Tu no manis
pledē rīga!

Tu no manis
saka rīga!
Tu no manis!
Tu no manis!

— Bet tu — no
manis, —
saka Rīga ...

VIKS



J. Kursiša foto

MĀCĪSIMIES SAULĪTEI LIDZI RITĒT!

Kā tev šķiet, vai daudz dziesmu no bagātā folkloras iepūra proti izdziedāt? Kā skan tava daina? Vai zini, kā radās saulīte, auseklītis, jumītis un citas zīmes tautiskajās jostās, vilainīs, cīmīdos, zekēs un jumīta čukurā. Tu esi mazs padezinējus no pagātnē uz nākotni. Garus un grūtus gadsimtus mūsu daina izdzivoja. Un saules mūžs tai vēl prieķā.

V. Lāča valsts bibliotēka un Izglītības iestāžu kultūras nams aicina visu 1.–3. klašu skolēnu kopā ar māmīnu vai zēti piedalīties pasākumu ciklā «Saulītei lidzi ritū». Nodarbinās, sāksies oktobris.

Svinēsim Mārtiņus, tu uzzināsi, kas ir vejl. Kā vecvecai viņus godāja. Pa saulītes ceļu nāksim lidz Ziemas saulgrīzei. Vai tu esī gājis ķekatās? Nāc pulkā! Tad cīmīsimies Metēnā mājās. Tad meklēsim vietu Lielieniņ ūpolem. Kopā ar īautas dziesmām īzīsim ganīpa gaitas, uzgavīlesim pavasarīm un tad... Tad, ka tu jau nojauj, nāk vasaras Saulgrīzei — Jāpi! Līgosim!

Mēs visi dzivojam kopā: cilvēka bērni, putna bērni, zvēru bērni. Zem tās pašas saulīties aug kokli, zāle, puķes. Mēs visi visi kopā esam dabas bērni, un mums jāprot ar to godam sadzīvot.

Mācīsimies saulītei lidzi ritēt!

Ja nāksīt pie mums, īev palīdzēs krustmātes Marga Stalte un Ieva Irbe, bērnu folkloras ansamblis «Urdavīķi». Palūdz māmīnu nopirk abonementu. V. Lāča valsts bibliotēkas literatūras propagandas nodalā K. Barona ielā 14 vai Izglītības festāžu kultūras namā J. Alunāna ielā 7.

Krustmāte BAIBA



KAD TU
BŪSI TĪRA,
JŪRA?

Jūlia beigās ferādos Valmierā uz jauniešu meistarsacīkstēm aizsānas slalomā. Gaujā. Svetieni no rīta bija atbraukusi Vides alzsardzības

kluba biedri un zipoja, ka Gaujā ūdens ir piešārgots 240 reizes vairāk par pieļaujamo, un iesprauda brīdinājuma zīmes. Bet Gauja taču ietek jūrā! Ne tikai Gauja vien...

3. septembrī es braucu uz Rīgas Jūras līci, lai sadotos rokās ar visām tautām, kas dzīvo apkārt Baltijas jūrai. Mūs visus viesoja griba, lai Baltijas jūra būtu tīra un nepiesārnotā.

Manu skola atrodas Mazās Juglas krastā. Mēs paši rūpējamies, lai upi nepiesārnotu. Un, ja nu tā visi bērni — nepiesārnotu upes, ezerus, mežus. Vai mūsu dzīmītā zeme kļūtu tirāka?

Valdis LOCS
Suntažu vidusskolas 4. klases

MANI PAMUDINĀJA DRAUGS

Tas bija vasarā. Es blandījos apkārt un domāju, kā «nosīst savu brīvu laiku». Tad mūsu mājā atrauca jauni ledzīvotāji un starp viņiem ari zēns — Raimonds. Viņš interesēja par bioloģiju un teinteresēja ari mani. Viņam puķpoda auga greipfrūts, un es ari iedēstīju skēliku puķpoda blakus istabas bēriņam. Man bija neizsākāms prieks, kad oktobrieraudzīju iedzīgušu asinīju ar pirmajām lapītām. Tagad greipfrūts ir izaudzis līelāks, ar diviem skeletzariem. Vēlāk Raimonds man ledeva citrona stādīpu. Es to joti rūpīgi kopu, un tagad ir jūtama rezultāts. Valrākārt mēģināju leaudzēt apelsīnu, bet visi stādi, kas bija uzdzīguši, novīta.

Sākām ar Raimondu doties pārgājienos un meklēt dabā retos augus. Pagādām esam redzējuši «Sarkanās grāmatas» trešās kategorijas augus. Vienā ceļojumā atradām meža tulpi. Sīs augus ir pagādām vērtīgakais, ko esam uzgājuši.

Interesanti ir ari arhitektūras pieminekļi. Vislabāk tos var apskatīt, braucot ar velosipēdu. Esam apskatījuši mūsu apkārmē gandrīz visus arhitektūras pieminekļus, kuri saistās ar vēsturi.

Esam bijuši Ziedoņu parkā, kur atradām barona kapus, Jumpravmužā, Rundālē un Mežotnē. Viens ekskursijas mums iedzi bija fotopārāts, un mēs fotografējām. Vēlāk, kad attīsta filmu, ir likums prāts, atceroties ekskursiju.

Tagad mēs ar Raimondu kājam plānus no pirkstiem guminās laivai un rīkot ekskursijas lejup pa Lielupi. Mūsu nolūks ir braukt lidz Mežotnei un aplūkot seno zemgalju ostu. Mežotne ir ari senais pilskalns, tīkai, par nozīmi, tā ne tās nav palicis pāri. Legendas stāsta, ka Mežotnes pili iepēnuši krustneši, nodezinājuši un sākuši celt akmens pili. Tomēr zemgalji padzina krustnešu karaspēku.

Sava dzīmītā novada izpētišana, es domāju, ir vajadzīgs un interesants darbs. Katram cilvēkam savā novadā jāzina piemīpas veltas, kas salīdzinātas ar vēsturi, jāpazīst arhitektūras pieminekļi, jāpazīst levērojamākie cilvēki, kas kādreiz te dzīvojuši.

Renārs JELIZAROVS
Bauskas 1. vidusskolas 6. c klasē

Kamēr nav ekspertīzes...

Mēs negribam, nevarām un nedrīkstam kļūt. Mūsu zeme ir briesmās.

Tādā noskaņā jau kopš vasaras sākuma dzīvo visi baldoneši. Kopš tā brīža, kad pamāja un saprata — tiek paplašināts uzņēmums «Radons», kas glāb radioaktīvos atkritumus. Zīmīgs jau ir pats uzņēmuma nosaukums.

Uzņēmums «Radons» Baldones clemā, trīs kilometrus no clemata centra uzcelts sen — 1962. gadā. Tas glāb radioaktīvos atkritumus, kuri Latvijā rodas dažādās tautas saimniecības nozāres, zinātniski un medicīnas iestādēs.

Savi atkritumi pašiem vien jāglabā. To saprot arī Baldonē, un tāpēc visus šos gadus nevienam pat prāta nelenāca protestēt.

Bet šīnā varā jaudis levēroja, ka blakus esošajai tverteilai tiek ceļta milzīga šahta. Tās tilpums 1600 m³ Uzzināja, ka paredzēti būvēt četrus šādas šahtas. Nu sāka reķināt. Divdesmit piecios gados «Radona» apglabāti 600 m³ atkritumu. Val gadsimtu uz priekšu plānojam? Ari gadsimtu Latvija nespētu visas šīs četrus tilpnes pildīt.

Cilvēki ir uztraukūšies, cilvēki ir izmūsuši un kategoriski prasa noņemtuzinātnisku ekspertīzi, kurus rezultātus darītu zināmus tautai.

Lai autoritativa zinātnieku grupa izpētē-

* par radonu apzīmē kīmisko elementu — cēlāzi, kas rodas radioaktīvās sabrukšanas procesā.



un pasaka — vai «Radons» neapdraud cilvēku veselību. Val «Radons» neapdraud Baldones sēravotus un dūnas.

Jau kopš 1186. gada Baldones sēravoti izmantoji dzelzceļībalī. Baldone, kādreiz saukta par Baldabloni, jau valrakus gadi simtus pasaule pazīstama kā kūrorts. 1796. gada te uzcelta sanatorija. Gādu gaita tā pārbūvēta, paplašināta, modernizēta. Pašlaik sanatorijā ir 750 vjetu. Blakus jau uzsākta jaunas, lielas sanatorijas celtniecība, kas vārtījā izmaksas vairāk nekā 20 miljonus rubļu.

Bet baldoneši izrēķinājuši, ka radioaktīvo atkritumu šahtai apakšējā malā atrodas viena līmeni ar sērūdens ilmeņi. Kas atbilstēs, ka tā nav? Kas šīs šaubas izkliedēs? Nevis ar vispārējam, mierinošām rūpnīcām, bet ar konkrētiem faktiem.

Uzņēmuma «Radons» vadība šos jautājumus



L. levīpas foto

nellekas dzīrīdam. Tāpat kā nellekas dzīrīdam Baldones jauzī brīdinājumu par to, ka kaitīgo vielu izgāztuve atrodas uz ūdens aderēm.

Un vai «Radons» vadībal nebūtu pedējais laiks padomāt par to, ka apkāri uzņēmumam Jāucej žogs?

5. oktobri sešos vakarā visi baldoneši pulcējās mitīpā clemata centrā pie sēravota akmenes, lai Iztektu savu protestu pret «Radona» paplašināšanu, kas oficiāli skaitās rekonstrukcijai (Lēmumā par uzņēmuma rekonstrukciju pieņemts Rīgas pilsetas Izpildu komiteja 1985. gada 14. oktobri.)

Vai rekonstrukcija nozīmē četu jaunu šahtu celšanu? Kas uz to at-

bildēs? Un kas atbilstēs, val radiāciju Baldonē un tās apkārtnei nepārsledē pieļaujamo normu?

Kopā ar pieaugušajiem bija arī skolēni. Ari viņi dzīvo lidzī savas dzīmītās vietas Ilktenim, ir tikpat satraukti kā vecāki un skolotāji.

Gatavojoties mitīpam, zēni utrā melietes zīmēja plakātus, mitīpā laikā vāca parakstus protestam «Balsoju pret «Radonu».

Baldonē visi, lieli un mazi, kategoriski prasa — kamēr nav noņemtas zinātnieku ekspertīzes slēdziena par «Radona» drošību, uzņēmuma paplašināšana jāpārtrauc.

I. BRIGADERE



4. STUNDA

Minhauzena likums IDEĀLAS LAMATAS

(Nobelgums.)

NO TĀ, KAS PIE ROKAS

Reiz barons Minhauzens pa logu ieraudzīja, ka dīķi salaidušās meža pīles. Viņš pakēra ieroči, metās skriet uz dīķi, bet aizķērēs aiz durvju stūra un pazaudēja kramu no ieroča. Tais laikos ieroči zāva tā uz speciāla plaukliniā slobra galā uzberā pulveri, bet gailim piestiprināja tpašu kramu, kas šķīla dzirksteli. Tā aizdedzināja pulveri, uguns pārgāja uz stobru, aizdedzināja lādiņu, bet tas izstāda lodi. Paši saprotā, bez krama Minhauzena ierosīs nevarēja zāut.

Mēs jau zinām, ka viņa iegātavot ideālu makšķerī. Pensilvānijas štāta dīvojošie fermieri izgudrojusi šādu pārņemīnu. Viņi piesien

kurienes! Barons, kā vienmēr, atrisināja uzdevumu spīdoši. Viņš no visa spēka iebležēja sev ar duri pāci. No acs izšķīlās dzirksteles, un viena no tām aizdedzināja pulveri.

Tehnikajos, zinātniskajos, mākslinieku dzirksteli.

9. uzdevums. Sekspīra laikos teātros nebija dekorāciju. Skafute bija tukša. Parasti pirms izrādes sākuma iznāca tpašs aktieris — Prologs — un stāstīja, kas un kur notiks. Tas stipri pagarināja lugu. Būtu labi ikti valjā no Prologa. Bet tad nebūs skaidrs, kur notiek darbība. Iedomāties, kā luga darbība notiek uz pākalinā pie ezera, bet tālumā jābūt mežam. Kā tai parāda bez Prologa un dekorācijām?

10. uzdevums. Sekspīra laikos teātros nebija dekorāciju. Skafute bija tukša. Parasti pirms izrādes sākuma iznāca tpašs aktieris — Prologs — un stāstīja, kas un kur notiks. Tas stipri pagarināja lugu. Būtu labi ikti valjā no Prologa. Bet tad nebūs skaidrs, kur notiek darbība. Iedomāties, kā luga darbība notiek uz pākalinā pie ezera, bet tālumā jābūt mežam. Kā tai parāda bez Prologa un dekorācijām?

11. uzdevums. Iedomāties, kā esat atlidojusi uz mežonīgu planētu. Pēkšņi — avārijā! Jūsu kosmiskais kuģis ir salauzis, lidot ar to vairs nevar. Degvielas, enerģijas jums ir pārpārēm, piefiks miljoniem kuģu. Bet planēta ir tukša, uztalsīt jaunu kuģi vai salabot veļo nav ar ko. Te vēl izrādās, ka pēc kāda pusgada zvaigzne, ap kuru griežas jūsu planēta, uzsprāgs un jūs varat veļo. Steidzami jālidojum. Bet ar ko?

12. uzdevums. Mēģiniet atrisināt pastāvīgi. Gaidīsim jūsu atbildes vēstules.

makšķeraklas ar āķiem un ēsmu pie pīju un zosu kājām. Zīvs ierīj ēsmu un rausa putnu aiz kājas. Pārbiedētais putns metas uz krastu un velti sev līdz zivī bezmaz vai uz fermara galda. Makšķere ir ideāla — tās nav. Bet izgātavotā ūdensoā makšķere no tā, kas bija blakus vēl, IURT valodā runājot, no virsīstēmas re-

surā.

Atrisināsim vēl vienu uzdevumu.

13. uzdevums. Sekspīra laikos teātros nebija dekorāciju. Skafute bija tukša. Parasti pirms izrādes sākuma iznāca tpašs aktieris — Prologs — un stāstīja, kas un kur notiks. Tas stipri pagarināja lugu. Būtu labi ikti valjā no Prologa. Bet tad nebūs skaidrs, kur notiek darbība. Iedomāties, kā luga darbība notiek uz pākalinā pie ezera, bet tālumā jābūt mežam. Kā tai parāda bez Prologa un dekorācijām?

14. uzdevums. Iedomāties, kā esat atlidojusi uz mežonīgu planētu. Pēkšņi — avārijā! Jūsu kosmiskais kuģis ir salauzis, lidot ar to vairs nevar. Degvielas, enerģijas jums ir pārpārēm, piefiks miljoniem kuģu. Bet planēta ir tukša, uztalsīt jaunu kuģi vai salabot veļo nav ar ko. Te vēl izrādās, ka pēc kāda pusgada zvaigzne, ap kuru griežas jūsu planēta, uzsprāgs un jūs varat veļo. Bet ar ko?

15. uzdevums. Mēģiniet atrisināt pastāvīgi. Gaidīsim jūsu atbildes vēstules.



BEIDZIES KONKURSS «SACERI STĀSTINU!»

Te nu viņi visi sēž — uz mana rakstāmgaldā un visapkārt riņķi — pavīsam 71 kakis. Melni, raibi un strīpini, sapinkājušos kažoku un ķemmētu spalvu. Un daļas vislādās kažu gudrības — kuri skolas ēdamzīle dešu apēdis un zivi nobaudījis, kurš pienu lacls un pēli noķēris. Viens stāsta, ka ar kāju pasperis malā, otrs — ka apmījots. Minka no Ērgemes lepazīstas ar Miniku no Saldus, un Rucavas Muris apsveicīnās ar Rīgas Mūri. Caps, Sniezījs, Džimka, Tims, Muziks, Tuziks — visi viņi drusīgi lepojas, ka ikkātram ir sava piezīdīvojums.

Konkursa dalībnieki ir risinājuši dažādus sižetus. Vieini apraksta kādu dienu kaķena dzīvē, otrs — minča bērniņu skolas pagrabā. Ir valirāki stāstīji par dažādiem pārprtātumiem: mazujū ielleni skolas somās, ielāvās klasē angļi valodas stundā, zooloģijas kabinetā. Eglīja Gablīja apraksta, kā kakēni let skolu un saņem dienvalku ministrijas kontroldarbā, Krisīne Sulice izlēlojas, kā kākis satiek vienu no skolas lemnītiekiem — rūķīti. Draugus atrod joši daudzi kakēni.

Mīļi pildies visiem konkursa dalībniekiem! Vairākās vēstules atsūtījusi Fjodora Sirotina Tilzās vidusskolas 3. klases skolēni, tāpat Roberta Eihes Dobelei vidusskolas 4. c. klases skolēni, tāpat Saldus rajona Kalnu vidusskolas 3. klases audzēkņi.

Agris Tupesis no Liepājas lūdz uzrakstīt, kādu vietu dabūjis konkursā. Taču atgādināšu, ka vienīgais no konkursa nosacījumiem bija — interesantākos, veiksmīgākos darbus publicēsim. [MEKLEJET SAJĀ NUMURĀ UN VĒL DAZOS NĀKAMAJOS 3. LAPPUSE OTOKBRĒNIEM VĒLTITĀJĀ MODALIJUMĀ!] Ceturta, ka šis konkurss visiem tā dalībniekiem bija labs iztēles un novērošanas spēju treniņš un izteiktiesprasmes pārbaude.

Vēstules iestāja

Dace KOKAREVIČA

TĀLAVA

1.

PĒC J. MAULIŅA ROMĀNA
MOTIVIEM
ZĪMĒJIS M. PUTNIŅŠ



Iejūtoties senču ādā, vieglāk saprast mūsdienas...

INTERVIJA AR RAKSTNIEKU JANI MAULIŅU

— Pirms mūsu lasītāji sāk pētīt komiksu «Tālava», kas veidots pēc Jūsu romāna motīviem, grībētos parunāties par situāciju, kāda tajā bridi (13. gs. sākumā) bija teritorijā, ko mēs tagad dēvējam par Latvijas zemi. Vāci uzmācas lībiešiem, kurzīli, latgaljiem, sejiem, zemgaliem arvien valrāk un valrāk...

— 13. gadsimtā, kad sakās vācu garidzniecības un ipāši lekarosānas nolūkam radīta brunīnieku ordeņa agresija Baltijā, Latvijas tagadējā teritorijā pastāvēja valrākas atsevišķu cielu valstis: Zemgale, Kursa-, Jersikas, Tālava un lībiešu apdzīvotie novadi tagadējās Vidzemes reģionā daļā. No latgalju apdzīvotiem novadiem Jersikas un Tālavas krievi zemes prasīja meslus. Tas ir, nodoklis, te izplatīta tika arī Bīzantijas kristietība — pareizticība. Jau toreiz latviešu ciltis jutās kā stāp diviem liellem dzirnākmenēm.

— Kāpēc romāns rakstīts tieši par latgalju Tālavas valstī?

— Par Tālavu rakstīju tāpēc, ka tā ir tiešā Vidzemes priekštece, bet es pat esmu vidzemnieks, precīzs — malenietis, kas nācis no senās Tālavas zemeļaustrumu stūrā, kur vēl pagājušā jā gadsimtā laudis sevi dēvēja par tālaviesni (tolovīšim) jeb malenieti. Domāju, ka Tālavas zemes bija ne tikai Atzele (Gaujiena) un Alūksne, bet arī Balvu rajons līdz ar Pītolovu (Pītālau) un Augspīli.

— Hronists Indrikis vācu krustnešu uzbrukuma laikā ir uzrakstījis «Livonijas hroniku», kas satur mūsu senvēstures pamatlaktus, kurus tagad dažādas variācijas izmantojam. Bet Indrikis bija iekarotāju hronists (kaut arī daži vēsturnieki uzskata, ka pēc tautības latvieši). Ka jūs domājat, vai viņš ir spējis toreiz pilnīgi patiesi attēlot mūsu vēsturi? Bet mūsdienās cilvekšs? Cik viņš patiesi spēj vērtēt vēsturi un tagadījumus? Kā tas ir ar rōmānu «Tālava»?

— Senlatvijas (Livonijas) hronists Indrikis bija fanātisks kristībās kalps, iekarotāju attaisnotājs, un līdzīgi Stālina laiku vēsturniekam nespēja patiesi un godīgi attēlot to laiku notikumus. Romāna redzamā, ka viņam tika uz mirklī pamostas ideoloģijas un balju samociņa sirdsapziņa, kad godīgs vācu brunīnieks tam satraukti jautā, vai viņam tiešām nav zēl savas izmīlībai paredzētās cilts?

TĀLAVA BUA SĀSNEGUŠI SAVUS, ZIEDU GĀDUS TĀLIVALĀZA TEVA RĀMULA VALDISANAS LAIKĀ VALSTS ROBEŽAS PAPLAŠINĀJĀS UZ AUSTRUMIEM GARĀM PURNAVĀS MITRAJĀM MEŽIEM LĪDZ PĪTOLOVĀI. RĀMULS SĪRMĀ VĒCUMĀ, DIVUS GĀDUS PIRMS RĪGAS DIBINĀŠANĀS, NOVĀDA PĀRVALDĀSANĀ BJA PILNĪGI NODEVIS JAUNĀKAJAM DĒLMĀ TĀLIVALĀDIM.

VEL RĀMULIM DZĪVĀM ESOT, TĪKA IZDĀLTĀ NOVĀDI MANIEM DELIEM, UZCELTA JAUNĀTE RA-MĒKIM, TURNĀVA — DRĀVINĀLDIM UN BURTNIEKU MĒZĀ MĀJĀS PIE AISTIĀRVES EZERA VARI-BULĀM, BET JAUNĀKAIS DĒLS...



PIE BRĀLA UZ CERTENĀI TĀLIVALĀZI JĀJA KOPĀ AR TREŠO DELI VĀRISULU, KO VINE KLIESTĀ BJA IEGERĒJIS ATSTATĀ SĀVA VIETĀ PAR VALDĒNU TĀLĀVĀ.

KUR JŪS, BĀLINI, VAZOJAT? UZ PILI, DĒLS, SATIKT SĀVU BRĀLI MIERVALDI.

TU ESI... TĀLIVALĀZIS?

KUR JŪS, BĀLINI, VAZOJAT? UZ PILI, DĒLS, SATIKT SĀVU BRĀLI MIERVALDI.

DĒC PREŽINĒKU PARĀZĀS VAI VĀCI STS PARĀZĀS, ZĪNA, KĀRS, BRĀL, MUMS NĒNEĻIS GĀSUS.

KĀRĀ MANTOSIM LABUS IEROĀZI UN MĀKU TOS LIETOT, VĀCI GŪST SPĒKU NO KĀRA, LEIŠI — TĀPAT!

KĀ TU ZINI, KA STĀRPGOGES NOLĀPU DĪJA IGĀUNI? VĀCI STS PARĀZĀS, ZĪNA, KĀRS, BRĀL, MUMS NĒNEĻIS GĀSUS.

DĒC PREŽINĒKU PARĀZĀS VAI VĀCI STS PARĀZĀS, ZĪNA, KĀRS, BRĀL, MUMS NĒNEĻIS GĀSUS.

KĀRĀ MANTOSIM LABUS IEROĀZI UN MĀKU TOS LIETOT, VĀCI GŪST SPĒKU NO KĀRA, LEIŠI — TĀPAT!

NENOKAVĒ!

1989. gada janvārī komikss «Tālava» būs tikai pusē.

Vai tu esi pasūtījis
«PIONIERI»

visam nākošajam gadam,
lai dabūtu komiksa otro daļu?

NENOKAVĒ!

«PIONIERI»

var pasūtīt tikai līdz

1. novembrim.

NENOKAVĒ!

ATRISINĀJUMI

ANAGRAMMAS

Audēja. Students. Ārsti.
Laba grāmata.
Tēlnieks. Sētnieks.

Irisa, rokas, ikona, sanīk,
asaka. 4. Sadok, Asars, dr,
rot, Kroma, ostas.
Iespējami arī citi atrinājumi.

MĀĢISKIE KVADRĀTI

1. Pakas, Amata, kakis,
atire, sases. 2. Lasis, Abava,
satek, īveta, sakas. 3.

VILTGĀSIS KVADRĀTS
4. 9. 8.
5. 11. 7. 3.
6. 5. 10.

Muzikālā mikla

1. Vēbers. 2. Oratorija.
3. Lise. 4. Frideriks.
Grīgs. 6. Austrija. 7. Nok
tirma. 8. Gints. 9. Smasa
ja. 10. Apasotātā. 11.
Mendelsons. 12. Allegro.
13. Dvoržaks. 14. «Eg
monts». 15. Jozefs.

17. Modernās.
18. Opera. 19. Civikavi.
20. Antonins. 21. Rapso
di. 22. «Taso». 23. Son
ja. Ne pirmajiem burji
— VOLFGANGS AMADEJS
MOCARTS.

Intervēja M. RUNGULIS